

Planujemy budżet

Źródło: pixabay, domena publiczna.

Wydatki

Umiejętne gospodarowanie pieniędzmi to nie lada sztuka. Członkowie każdego gospodarstwa domowego powinni racjonalnie planować dochody i wydatki, czyli tworzyć **budżet** w taki sposób, aby nie popaść w długi. Kiedy zsumowane wydatki przewyższają dochody, pojawia się **deficyt budżetowy** popularnie zwany dziurą budżetową.

Na pewno słyszeliście o ludziach, których pieniądze się „nie trzymają” i o tych, którym zawsze na wszystko starcza, choć nie zarabiają „kokosów”. Na czym polega ta umiejętność? Wygląda na to, że na umiejętnym zaplanowaniu wydatków i przychodów. Planując budżet, przejmujesz kontrolę nad wydatkami. Wiesz, na co możesz sobie pozwolić, a na co teraz cię nie stać.

Polecenie 1

Zaplanuj budżet dla czteroosobowej rodziny (rodziców i dwójki dzieci) mieszkającej w twojej okolicy. Ojciec zarabia pensję w wysokości średniej krajowej, a mama o 20 proc. mniej. Jedno z dzieci uczy się w szkole podstawowej, a drugie w liceum.

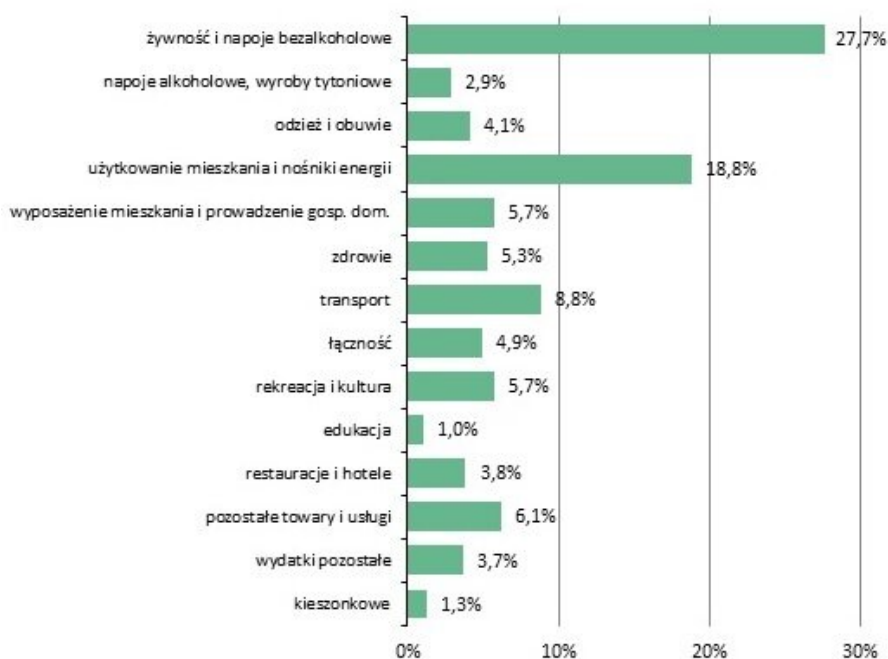
Podziel wydatki na stałe: czynsz za mieszkanie, opłaty za prąd, gaz, wodę, komunikację, ewentualną spłatę kredytu, kieszonkowe dla dzieci oraz zmienne: jedzenie, paliwo do samochodu, edukację i kulturę. Następnie oblicz, ile miesięcznie rodzina jest w stanie zaoszczędzić.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 2

Oceń, czy zaplanowany przez Ciebie budżet jest realny? Podziel sumę, która będzie przeznaczona na jedzenie, przez liczbę dni w miesiącu. W ten sposób otrzymasz kwotę, jaką rodzina, dla której przygotowałeś budżet, może wydać dziennie na jedzenie. Ułóż menu na trzy dni, tak aby nie przekraczać tej sumy. Pamiętaj, że posiłki muszą wystarczyć dla czterech osób.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Struktura przeciętnych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w % wydatków ogółem) w 2020 r.

Źródło: GUS, dostępny w internecie:

https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5486/3/20/1/sytuacja_gospodarstw_domowych_h_w_2020_w_swietle_wynikow_badiana_budzetow_gospodarstw_domowych.docx [dostęp 27.06.2021r.], domena publiczna.

Polecenie 3

Porównaj zaplanowany przez siebie budżet ze strukturą przeciętnych wydatków Polaków podaną przez Główny Urząd Statystyczny w 2020 r.. Wymień różnice w wydatkach.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

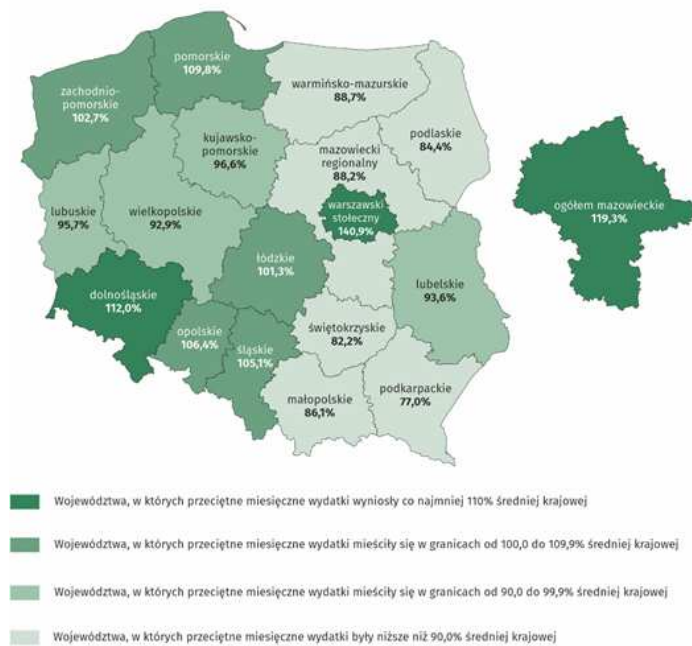
Ćwiczenie 1

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

W marcu 2020 r. nastąpiło zamrożenie znacznej części gospodarki i ograniczenia w kontaktach społecznych w reakcji na pojawienie się w Polsce koronawirusa. Skutkiem następujących po sobie okresów zamykania gospodarki i jej otwierania oraz związanych z tym zmian w stylu życia ludności, doszło do zmiany w strukturze przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w poszczególnych kwartałach 2020 r. w porównaniu z kwartałami 2019 r.

Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2020 r.

Źródło: GUS, dostępny w internecie:

https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5486/3/20/1/sytuacja_gospodarstw_domowych_h_w_2020_w_swietle_wynikow_badania_budzetow_gospodarstw_domowych.docx [dostęp 27.06.2021r.], domena publiczna.

Ćwiczenie 3

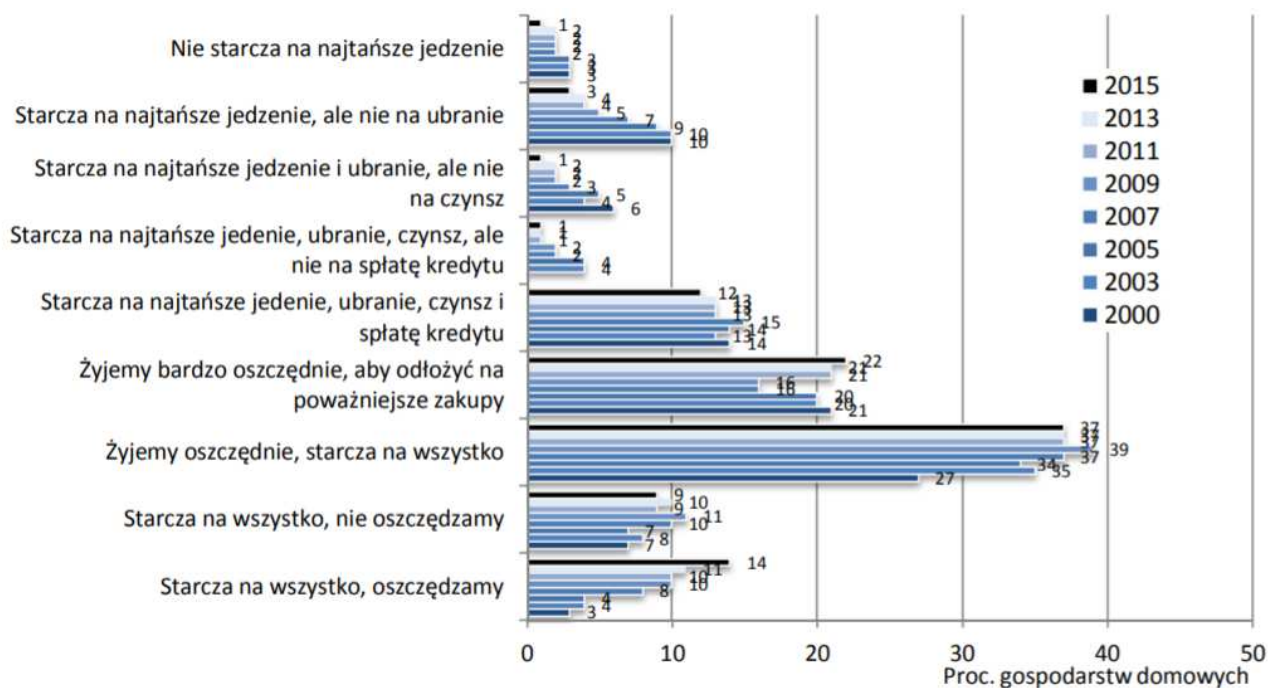
Na podstawie mapy wskazującej wskaźniki przeciętnych miesięcznych wydatków w poszczególnych regionach zrób ranking województw: wskaż te, których mieszkańcy wydają najwięcej, aż do tych, w którym wydają najmniej:

- łódzkie
- śląskie
- opolskie
- dolnośląskie
- pomorskie
- mazowieckie

ĆWICZENIE: Na podstawie mapy wskazującej wskaźniki przeciętnych miesięcznych wydatków...

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Nie zawsze osobom w Polsce starcza pieniędzy na podstawowe potrzeby.

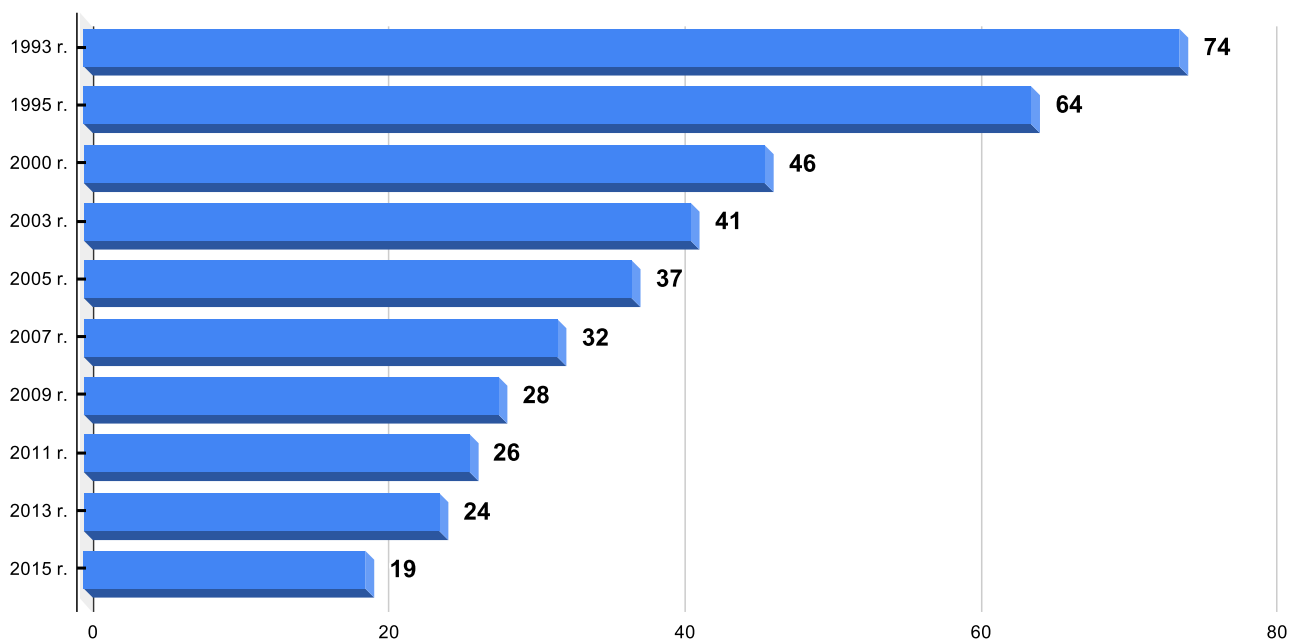

Sposób gospodarowania dochodem przez gospodarstwa domowe w latach 2011-2015 w całych próbach

Źródło: Raport Diagnoza Społeczna 2015, dostępny w internecie:

http://www.diagnoza.com/pliki/raporty/Diagnoza_raport_2015.pdf [dostęp 27.06.2021], domena publiczna.

W ciągu ostatnich lat dochody Polaków zwiększają się systematycznie. Zobacz, o ile zmalał odsetek osób, których nie stać na zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Odsetek gospodarstw domowych deklarujących, że ich stałe dochody nie pozwalają na zaspokojenie bieżących potrzeb w latach 1993-2015 w całych próbach

Źródło: *Raport Diagnoza Społeczna 2015*, dostępny w internecie:

http://www.diagnoza.com/pliki/raporty/Diagnoza_raport_2015.pdf [dostęp 27.06.2021], domena publiczna.

Ćwiczenie 4

Na podstawie powyższego wykresu podaj, o ile zmalał odsetek osób, których nie stać na zaspokojenie podstawowych potrzeb w latach 2015-2013.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Radzimy sobie

Co można zrobić, gdy budżet nam się nie domyka, gdy nasze wydatki są wyższe niż przychody? Dobrym wyjściem byłaby zmiana pracy na lepiej płatną lub poszukanie pracy dodatkowej. Często jednak jest to nierealne, bo miejsc pracy może być w danym momencie mniej niż chętnych, aby ją podjąć.

Pandemia zakaźnej choroby COVID-19 wywołanej przez koronawirusa SARS-CoV-2 spowodowała, że wiele osób pracowało online w domu

Źródło: pixabay, domena publiczna.

Kodeks pracy zabrania zatrudniania osób poniżej 15 roku życia. Wyjątkiem jest osoba która :

- w danym w roku kalendarzowym kończy 15 lat,
- jest zatrudniona w celu przygotowania zawodowego w formie nauki zawodu,
- jest zatrudniona w celu przygotowania zawodowego w formie przyuczenia do wykonywania określonej pracy.

Dzięki dorywczej pracy młodzież może zarobić na własne kieszonkowe. Duże oszczędności przynosi też zmiana nawyków żywieniowych (przygotowywanie posiłków w domu, robienie cotygodniowych zakupów w większych sklepach lub na bazarach), ograniczenie zakupów ubrań, oszczędzanie ciepłej wody (zamiast kąpieli w pełnej wannie - krótki prysznic).

Oszczędne, rozważne życie jest wskazane nie tylko dla naszych portfeli, ale także dla środowiska.

Polecenie 4

Wymień, co mógłbyś/mogłabyś zrobić, gdyby Twoja rodzina znalazła się w trudnej sytuacji finansowej.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Obliczamy podatki

Na tym świecie nie ma nic pewnego prócz śmierci i podatków - mawiał XVIII-wieczny amerykański polityk, wynalazca i filozof Benjamin Franklin. Nikt nie lubi płacić [podatków](#), ale wiadomo, że bez nich nie byłoby możliwe funkcjonowanie państwa. Pieniądze z podatków wydawane są na szkoły, szpitale, drogi, utrzymanie policji, sądów, wojska, renowację zabytków, ochronę środowiska itp. Chcielibyśmy mieszkać w kraju zamożnym, w którym wszyscy czuliby się bezpiecznie i mogli liczyć na dobrą edukację, ochronę zdrowia, na sprawną infrastrukturę. Stworzenie takiego państwa wymaga jednak wielkich nakładów.

Dochody państwa pochodzą przede wszystkim z podatków. Podatnik, czyli osoba, firma lub instytucja, ma obowiązek rozliczać się z zysków i część zarobionych pieniędzy przekazywać do Urzędu Skarbowego.

Na szczęście rozliczenie z fiskusem staje się coraz łatwiejsze. Można tego dokonać

przez aplikację pobraną ze strony Ministerstwa Finansów. Przekonajcie się sami, wykonując poniższe zadania.

Polecenie 5

Wypełnij PIT Aureli bądź Eustachego. Pamiętaj, że w zeznaniu rocznym PIT każdy podatnik może zdecydować się na przekazanie 1% swojego podatku wybranej przez siebie [organizacji pożytku publicznego](#).

Wariant 1

Aurelia i Eustachy są małżeństwem, oboje pracują, mają dwoje dzieci. Właśnie otrzymali od pracodawcy dokumenty informujące o zarobkach i zapłaconych zaliczkach na podatek dochodowy.

Pobierz ze strony Ministerstwa Finansów i wypełnij [PIT](#). Oblicz podatek dochodowy dla małżonków z dwojgiem dzieci (małżonkowie rozliczają się wspólnie).

Wariant 2

Aurelia jest singielką. W poprzednim roku uzyskała dochód w wysokości 52 665 zł. Oblicz podatek dochodowy dla jednej osoby na podstawie informacji o dochodach i pobranych zaliczkach, którą Aurelia otrzymała od pracodawcy ([PIT 11](#)). Skorzystaj z deklaracji pobranej ze strony Ministerstwa Finansów.

Wariant 3

Aurelia i Eustachy są małżeństwem. Wspólnie rozliczają się w Urzędzie Skarbowym. Oblicz ile podatku muszą zapłacić. Uwzględnij ewentualne [ulgi](#) obowiązujące w ubiegłym roku podatkowym.

